

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Факультет післядипломної освіти та довузівської
підготовки Кафедра охорони праці та цивільної
безпеки

Мелешенко А. А.

Практичні заняття до вивчення курсу
«Інтелектуальна власність»
(для підготовки студентів освітньо-кваліфікаційних
рівнів «спеціаліст» і «магістр» денної та заочної
форми навчання)

Житомир 2011

ББК 67.9 (4 УКР) 304.3 + 67.304

сзо

УДК 347.77

Рекомендовано до видання вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 7 від 21 лютого 2011 р)

Рецензенти:

О. В. Скидан - доктор економічних наук (Житомирський національний агроекологічний університет);

І. І. Смягін - кандидат наук у сфері державного управління, доцент (Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

А. У. Уразав - кандидат економічних наук, доцент (Житомирський

СЗО Мелешенко А.А. Інтелектуальна власність: Практичні заняття до вивчення курсу. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. і. Франка, 2011. - 36 с.

Практичні заняття будуть корисними для викладачів, що ведуть семінарські заняття з курсу «Інтелектуальна власність», для студентів при закріпленні, самоконтролю знань курсу, для всіх, кого цікавить інтелектуальна власність.

При складанні практичних занять та текстових завдань автор виходить із типової програми з курсу «Інтелектуальна власність» для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки спеціалістів і магістрів денної та заочної форми навчання, згідно вимог Болонської системи, зокрема кредитно-модульного контролю паш студентів.

Мелешенко А. А., 2011

Зміст

Вступ

Питання до заліку

Самостійна робота студентів (реферат, доповіді)

Інтелектуальна власність: **тестові завдання**

Короткий словник термінів, понять з навчальної дисципліни

"Інтелектуальна власність "

Додаток 1. Заявка на винахід та заявка на корисну модель

Додаток 2. Типовий ліцензійний договір

Пошуково-аналітична робота

Наукова робота

Система контролю та умови складання заліку

Нормативно-правове забезпечення **Література**

Вступ

Одним із феноменальних і не всіма усвідомлених явищ кінця ХХ століття є масова поява на ринку нового виду товару - інтелектуальної власності. Темпи росту обсягу торгівлі цим товаром зростають значно швидше, ніж звичайних товарів, тому фахівці прогнозують що при переході від індустріального до, інформаційного суспільства, що відбувається в наш час, цей вид товару стане основним, а конкурентоспроможність звичайних товарів і послуг буде в основному забезпечуватися використанням відповідних об'єктів права інтелектуальної власності.

Тому економічний розвиток України здійснюють Я інноваційною моделлю, в основі якої лежать результати творчої діяльності громадян, тобто об'єктів права інтелектуальної власності. У той час освіта з питань правової охорони, практичного використання та захисту об'єктів права інтелектуальної власності значно "відстає" від потреб сьогодення і вимагає надання студентам вищих навчальних закладів як майбутнім інноваторам комплексу відповідних знань та умінь. Свідченням цього є *Указ Президента України "Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні"* від 25.04.01 № 285, завданням якого є запровадження у вищих навчальних закладах дисципліни з *основ інтелектуальної власності*.

Як відомо, більше 80 % вчених, викладачів, вчителів, тобто наукового і науково-педагогічного потенціалу України, зосереджено в системі освіти. Тому метою даної дисципліни є обґрунтування ефективних умов, за яких інноваційна діяльність педагога стає не тільки фактором його зовнішнього, статусного рівня, але й глибоких внутрішніх переконань, що забезпечують постійне зростання творчого потенціалу особистості, котра є спроможною вирішувати проблеми інтелектуального розвитку, підвищувати якість знань, формувати творчі здібності учнів, студентів на основі широкого впровадження активних форм, сучасних технологій та методик навчання.

Інноваційний розвиток держави визначається наявністю вчених, винахідників, раціоналізаторів, які формують науково-технічний потенціал і забезпечують його подальший розвиток. Приділяючи увагу розвитку інтелектуальної власності й новаторства, держава в результаті отримує не тільки вагомий економічний, але й значний соціальний ефект. Особливе місце в цьому процесі належить науково-педагогічній діяльності. Вирішення завдань правового, наукового і соціально-економічного забезпечення розвитку і створення дієвих механізмів захисту інтелектуальної власності є найважливішим чинником гарантування національного суверенітету та безпеки, оскільки інтелектуальна власність нині стала істотним фактором зростання політичного, економічного і військового потенціалу країни, що робить проблему захисту прав інтелектуальної власності своєчасною та актуальною. У сучасному світі найбільш розвинуті країни зводять до рангу державної політики розвиток потенціалу нації. Так, у США, Японії працюють ретельно продумані програми розвитку творчості громадян, починаючи з дошкільного віку.

Сьогодні фахівець в галузі інтелектуальної власності пов'язаний з об'єктом інтелектуальної власності протягом усього його життєвого циклу: від моменту його створення, розробки - і до його застосування, реклами.

Як відомо, такий об'єкт інтелектуальної власності, як винахід, з'являється в результаті творчої діяльності, а творчість - це цілеспрямована розумова робота людини, результатом якої є щось якісно нове, що відрізняється неповторністю, оригінальністю, унікальністю. Чим вищий інтелектуальний потенціал індивідуума, тим цінніші результати його творчої діяльності - **інтелектуальна власність**.

Дисципліна має інтегрований характер, **тісно пов'язана** з блоком суспільних дисциплін: історією, філософією, економікою, естетикою, етикою та ін.; правових дисциплін: патентне право, авторське право і суміжні права, захист права інтелектуальної власності; та з дисциплінами економічного блоку, серед них економіка інтелектуальної власності, оцінка інтелектуальної власності, передача прав на об'єкти інтелектуальної власності, маркетинг інтелектуальної власності тощо.

Оскільки **у підґрунті будь-якої інновації лежать об'єкти інтелектуальної власності**, то це визначає комерційну зацікавленість потенційних користувачів у питаннях застосування та правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Мета цієї дисципліни - ознайомити студентів з понятійним апаратом інтелектуальної власності, виробити в них системне бачення проблеми, полегшити сприйняття ними спеціальних дисциплін навчального плану. Здобути знання у сфері створення правової охорони, комерціалізації та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, вміти свідомо використовувати об'єкти інтелектуальної власності для підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг та на цій основі отримувати додатковий прибуток, а також уникати порушень прав на об'єкти інтелектуальної власності інших фізичних і юридичних осіб.

Зважаючи на те, що студенти, зазвичай, мають обмежене уявлення про інтелектуальну власність, у цей курс уведено відомості про систему інтелектуальної власності, що включає суб'єкти й об'єкти права інтелектуальної власності, структуру державної системи правової охорони інтелектуальної власності, законодавче поле у цій сфері.

Важливу роль у вивченні предмета відводиться *теоретичному матеріалу*. Особлива увага приділяється засвоєнню студентами методів і прийомів науково-педагогічної діяльності. Значну частину програми складають **практичні завдання**, зокрема планування роботи, написання **конспектів занять, рефератів** та інших форм роботи. Для засвоєння теоретичного матеріалу студентам рекомендується ознайомитися зі списками наукової літератури, опрацювати підручники та посібники, а також використовувати інші джерела: *закони України та міжнародні норми з інтелектуальної власності, періодичну пресу, науково-популярні журнали, сайти інтернету* тощо.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Семестр	Всього	Розподіл за семестрами та видами занять					СРС		Семестрова атестація
		Лекції	Практичні заняття	Сам. робота	Контрольні роботи	Всього	У т.ч. на виконання індивідуальних семестрових завдань		
9/д	36	18	6	12		10		Залік	
9/з	36	6	6	24		22		Залік	
Всього	36/36	18/6	6/6	12/24		32			

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу - ознайомити студентів з понятійним апаратом інтелектуальної власності, виробити у них системне бачення проблеми, полегшити сприйняття ними спеціальних дисциплін навчального плану.

Завдання курсу:

- 1) ознайомити студентів з основами інтелектуальної власності
- 2) висвітлити роль інтелектуальної власності в економічному і культурному розвитку суспільства;
- 3) навчити студентів користуватися національною нормативно-правовою базою у сфері інтелектуальної власності;
- 4) сформувати прості уміння щодо набуття, здійснення і захисту прав інтелектуальної власності;
- 5) студенти повинні **знати** теоретичні засади інтелектуальної власності, концепції, основні напрями і проблеми розвитку, удосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності, тенденції та перспективи його розвитку за умов ринкової економіки і демократизації суспільства, основні наукові теорії у сфері інтелектуальної власності
- 6) студенти повинні **уміти** визначати проблеми інтелектуальної власності та законодавства у цій сфері, шляхи їх подолання, тлумачити та розкривати основні поняття, інститути та категорії інтелектуальної власності, здійснювати наукові дослідження і забезпечувати навчальний процес.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

Назва теми	Розподіл за семестрами та видами занять				
	Всього	Лекції	Практичні (контроль і роботи)	Самостійна робота	Всього
Семестр					
Тема 1. Загальні положення про право інтелектуальної власності		2			
Тема 2. Інституційно-правове поле функціонування інтелектуальної власності		2		4	
Тема 3. Зміст авторського права		2		2	
Тема 4. Суміжні права		2			
Тема 5. Патентно-ліцензійна політика в процесі створення інтелектуальної власності		2	2	2	
Тема 6. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності		2			
Тема 7. Економіка інтелектуальної власності		2	2	2	
Тема 8. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності		2	2		
Тема 9. Міжнародні та закордонні аспекти права інтелектуальної власності		2		2	
Всього за семестр		18	6	12	36

ПИТАННЯ ДО ЗАЛКУ

1. Що таке інтелектуальна власність? Дайте визначення.
2. Назвіть складові матеріального права на об'єкти права інтелектуальної власності.
3. У чому полягає відмінність права власності на об'єкти інтелектуальної власності від права власності на матеріальні об'єкти власності?
4. У чому полягає відмінність особистого (морального) права на об'єкт інтелектуальної власності від майнового права на нього?
5. Чи всі результати інтелектуальної (творчої) діяльності є об'єктами інтелектуальної власності. Так чи ні?
6. Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом технічної творчості? Яку назву носить ця група об'єктів і чому?
7. Наведіть основні переваги і недоліки системи охорони інтелектуальної власності в Україні.
8. Для чого потрібна національна патентна система країні?
9. У чому полягає роль патентної документації?
10. Що дає автору і державі охорона і захист авторського права?
11. Які ви знаєте об'єкти промислової власності?
12. Перерахуйте нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.
13. Які результати творчої діяльності відносяться до об'єктів авторського права, а які - до об'єктів суміжних прав?
14. Що таке винахід?
15. Що таке корисна модель?
16. Що таке промисловий зразок?
17. Яку функцію виконує торговельна марка?
18. У чому полягає різниця між об'єктами авторського права і суміжних прав?
19. Хто може бути суб'єктами інтелектуальної власності?
20. Хто є суб'єктами права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки?
21. Хто відноситься до суб'єктів авторського права?
22. Які складові системи права інтелектуальної власності в Україні ви знаєте?
23. Який орган державного управління відповідає за політику у сфері інтелектуальної власності?
24. Які основні функції виконує ДП "Український інститут промислової власності"?
25. Які основні функції виконує Державний департамент інтелектуальної власності?
26. Які основні функції виконує ДП "Українське агентство з авторських і суміжних прав"?
27. Які основні функції виконує Інститут інтелектуальної власності і права?

28. Які ви знаєте громадські організації у сфері інтелектуальної власності?
29. Чим є собою міжнародна система інтелектуальної власності?
30. Який статус і яка структура Всесвітньої організації інтелектуальної власності?
31. Які функції виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності?
32. У чому полягає сутність правової охорони ОІВ?
33. У чому різниця між правовою охороною і правовим захистом ОІВ?
34. Які принципи правової охорони ОІВ?
35. Що таке патент?
36. Що є об'єктом винаходу?
37. Що є об'єктом корисної моделі?
38. Що є об'єктом промислового зразка?
39. Критерії охороноздатності для винаходів.
40. Критерії охороноздатності для корисних моделей і промислових зразків.
41. Який термін правової охорони об'єктів промислової власності?
42. На основі яких підстав дія охоронного документа на об'єкт промислової власності може достроково припинитися цілком чи частково?
43. У чому полягає правова охорона раціоналізаторської пропозиції?
44. Які об'єкти інтелектуальної власності охороняються авторським правом, а які - суміжними правами?
45. Чи є обов'язковою процедура оформлення прав на об'єкти авторського права?
46. Який термін охорони немайнових та майнових прав на об'єкти авторського права?
47. Який термін правової охорони об'єктів суміжних прав?
48. Чи має силу патент України на території інших держав?
49. У чому полягає процедура набуття прав громадянами України на об'єкти промислової власності за кордоном?
50. Відповідно до яких конвенцій здійснюється охорона авторських і суміжних прав у світі?
51. Що таке товар?
52. Які основні властивості товару?
53. Які об'єкти права інтелектуальної власності є обороноздатними, а які ні?
54. Які відмінні ознаки нематеріальних активів?
55. Чому існують відмінності між юридичним і економічним термінами служби об'єкта права інтелектуальної власності?
56. Які основні способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності?
57. У чому перевага використання прав на об'єкти інтелектуальної власності у власному виробництві?
58. Які переваги праволодільцю дає внесення прав інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства?

59. У чому різниця між уступкою прав на об'єкт інтелектуальної власності і передачею прав за ліцензійним договором?
60. Які Ви знаєте види ліцензійних договорів?
61. Які ви знаєте види ліцензійних платежів?
62. Договір франшизи.
63. Договір лізингу. ,
64. Назвіть, будь-ласка, основні цілі оцінки вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.
65. Які Ви знаєте підходи до оцінки вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності?
66. Дайте характеристику витратного підходу до оцінки вартості прав на
- ОТ.**
67. Дайте характеристику порівняльного підходу до оцінки вартості прав на ОІВ.
68. Дайте характеристику доходного підходу до оцінки вартості прав на ОІВ.
69. Охарактеризуйте життєвий цикл ОІВ.
70. Які дії визнаються порушенням права на об'єкти промислової власності?
71. Які дії визнаються порушенням авторського права і суміжних прав?
72. Назвіть які Ви знаєте категорії спорів щодо права інтелектуальної власності?
73. Дайте характеристику юрисдикційної форми захисту права інтелектуальної власності.
74. У чому полягає неюрисдикційна форма захисту права інтелектуальної власності?
75. У чому полягає адміністративний порядок захисту права інтелектуальної власності?
76. Які існують типові види адміністративних стягнень за порушення права інтелектуальної власності?
77. У чому полягає цивільно-правовий спосіб захисту права інтелектуальної власності?
78. Коли настає кримінальна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності?
79. Який максимальний розмір штрафу за порушення права інтелектуальної власності може бути визначений у рамках кримінальної відповідальності?
80. Який максимальний термін позбавлення волі передбачений законодавством України за порушення права інтелектуальної власності?

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ (реферати, доповіді)

1. Виникнення, становлення і розвиток інтелектуальної власності.
2. Законодавство України про інтелектуальну власність.
3. Правова охорона літературної і художньої власності.
4. Майнові права авторів, їх зміст.
5. Суміжні права.
6. Захист авторського права і суміжних прав.
7. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності.
8. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів.
9. Всесвітня (Женевська) конвенція про охорону літературної і художньої творчості.
10. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності.
11. Кримінально-правовий захист права інтелектуальної власності.
12. Адміністративний захист права інтелектуальної власності.
13. Судовий захист права інтелектуальної власності.
14. Авторський договір: поняття, види.
15. Основні ознаки творів, на які поширюється авторське право.
16. Співавторство.
17. Твори, які не є об'єктами авторського права.
18. Право автора на винагороду.
19. Державна реєстрація авторського права на Україні.
20. Авторське право на твір, створений у зв'язку з виконанням трудового договору.
21. Авторське право на твори, створені за замовленням.
22. Патентне право.
23. Ліцензійний договір.
24. Ноу-хау при здійсненні внутрішньої та зовнішньої торгівлі країн світу.
25. Захист прав власників патенту.
26. Економіка інтелектуальної власності.
27. Поняття ринку, вартості, ціни.
28. Оцінка ризиків. Визначення ставок дисконту і роялті.
29. Антимонопольне законодавство Європейського Союзу щодо правового регулювання ліцензійної діяльності.
30. Інтелектуальна діяльність та її місце в соціально-економічному розвитку суспільства.
31. Державне управління інтелектуальною власністю.
32. Теорії права інтелектуальної власності.
33. Об'єкт конфіденційної (нерозкритої) інформації.
34. Оформлення прав інтелектуальної власності на об'єкти інтелектуальної власності.
35. Правове регулювання реєстрації прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Підготувати доповіді на теми:

1. Результати творчої діяльності як об'єкти правовідносин.
2. Договір та звичай як джерела регулювання відносин з права інтелектуальної власності*.
3. Міжнародно-правові акти про охорону права інтелектуальної власності.
4. Європейські директиви в галузі інтелектуальної власності.
5. Роботодавці як суб'єкти права інтелектуальної власності.
6. Поняття співавторства та його види.
7. Припинення правової охорони об'єктів інтелектуальної власності. в.Неправові (неюрисдикційні) способи захисту охорони прав інтелектуальної власності.
9. Комп'ютерні програми та бази даних як об'єкти авторського права.
10. Музичні твори і твори ужиткового мистецтва як об'єкти авторського права.
11. Усні твори як об'єкти авторського права.
12. Фонограми і відеограми як об'єкти суміжних прав.
13. Майнові та особисті немайнові права носіїв суміжних прав.
14. Оформлення прав інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності.
15. Патентування об'єктів промислової власності в іноземних державах.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ: ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості - це можливість особи на власний розсуд та відповідно до своїх можливостей визначати:

- а) напрям творчості;
- б) сферу творчості;
- в) зміст творчості;
- г) форму творчості.

2. Майнові права на об'єкти інтелектуальної власності:

- а) є товаром;
- б) є об'єктом цивільного обігу;
- в) можуть відчужуватися від їх суб'єкта.

3. До об'єктів права інтелектуальної власності належать:

- а) літературні та художні твори;
- б) комп'ютерні програми;
- в) технічні відкриття;
- г) винаходи, корисні моделі, промислові зразки;
- д) комерційні таємниці.

4. Особистими немайновими правами інтелектуальної власності є:

- а) право на визнання людини творцем об'єкта права інтелектуальної власності;
- б) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності;

в) право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності.

5. Майновими правами інтелектуальної власності є:

а) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності;

б) виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності;

в) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності.

6. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать:

а) працівникові, який створив цей об'єкт;

б) юридичній особі, де працівник працює;

в) працівникові та юридичній особі спільно.

7. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений на замовлення, належать:

а) творцеві цього об'єкта та замовникові спільно;

б) творцеві об'єкта;

в) замовникові.

8. Твір стає об'єктом правової охорони тільки за умови, що він відповідає таким вимогам:

а) твір має бути визнаний твором експертами агентства з охорони авторських прав;

б) твір має бути оригінальним, тобто таким, який ще невідомий суспільству, він не може бути повторенням уже відомого твору;

в) твір має бути виражений в такій об'єктивній формі, яку можуть сприймати інші та відтворювати її.

9. Підставами виникнення співавторства є:

а) наявність правочину (усного чи письмового) про спільну співпрацю над створенням твору;

б) праця носить творчий характер;

в) творці співпрацюють добровільно.

10. Автору належать такі особисті немайнові права:

а) вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо;

б) забороняти зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору;

в) обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору; д) на недоторканність твору.

11. Майновими правами інтелектуальної власності на твір є:

а) право на використання твору;

б) право на винагороду за твір;

в) виключне право дозволяти використання твору;

г) право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі забороняти таке використання.

12. Використанням твору є його:

- а) опублікування;
- б) переклад;
- в) включення складовою частиною до збірника;
- г) публічне виконання;
- д) використання цитат, уривків у наукових цілях.

13. Твір не може бути опублікований:

- а) якщо він порушив права людини на таємницю її особистого і сімейного життя;
- б) якщо він завдає шкоди громадській безпеці;
- в) якщо він завдає шкоди громадському порядку;
- г) якщо він завдає шкоди здоров'ю та моральності населення.

14. Об'єкти права інтелектуальної власності поділяються на:

- а) Технічні і художні.
- б) Неповторні, оригінальні і унікальні.
- в) Науково-технічні, комерційні та організаційні.
- г) Промислової власності, нетрадиційні, авторські і суміжні.
- д) Винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

15. Раціоналізаторська пропозиція має бути новою:

- а) У світі.
- б) В Україні.
- в) В області.
- г) У місті.
- д) На даному підприємстві.

16. Термін дії патенту України на винахід складає:

- а) 10 років + 5 років.
- б) 10 років.
- в) 20 років + 5 років.
- г) 20 років.
- д) 20 років + 10 років.

17. Суб'єктами права інтелектуальної власності можуть бути:

- а) Виключно державні і суспільні організації, де працює творець.
- б) Виключно творець об'єкта права інтелектуальної власності та інші особи яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності.
- в) Виключно творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності.
- г) Виключно роботодавці творця об'єкта інтелектуальної власності.
- д) Буль-які фізичні чи юридичні особи у період дії охоронного документу.

18. Які об'єкти інтелектуальної власності відносяться до об'єктів промислової власності:

- а) Винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, графічне зазначення, фірмові найменування.
- б) Винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, комерційні таємниці, наукові відкриття, комп'ютерні програми, бази даних.
- в) Промислові зразки, винаходи, географічні зазначення, комп'ютерні програми, наукові відкриття, фонограми та відеограми.

і■) Винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, передачі організацій мовлення, бази даних комп'ютерні програми.

19. Знак охорони авторського права містить:

- а) Латинську букву .сі у колі.
- б) Латинську букву пі у колі.
- в) Ім'я особи, яка володіє авторським правом.
- г) Рік першої публікації твору.

20. Які об'єкти інтелектуальної власності відносяться до авторських і суміжних прав:

- а) Наукові відкриття, географічні зазначення, сорти росли, породи тварин, літературні і художні твори, виконання творів.
- б) Літературні твори, художні твори, комп'ютерні програми, бази даних, виконання творів, фонограми і відеограми, передачі організацій мовлення.
- в) Винаходи, корисні моделі, промислові зразки, фірмові найменування, торговельні марки, географічні зазначення, топографії інтегральних мікросхем.
- г) Художні твори, літературні твори, фонограми та відеограми, топографії інтегральних мікросхем, фірмові найменування, торговельні марки.

21. Знак охорони суміжних прав містить:

- а) Латинську букву .сі, у колі.
- б) Латинську букву пі, у колі..
- в) Імена (назви) осіб, які володіють суміжними правами.
- г) Рік першої публікації фонограми (відеограми).

22. Кому підпорядкований Державний департамент інтелектуальної власності:

- а) Верховній Раді України.
- б) Безпосередньо Кабінету Міністрів України.
- в) Міністерству освіти і науки України.
- г) Державному інституту інтелектуальної власності.

23. Інтелектуальна власність - це:

- а) Результат будь-якої діяльності.
- б) Результат будь-якої творчої діяльності.
- в) Результат будь-якої творчої діяльності, об'єктами якої є нематеріальні носії.

24. Яким документом засвідчується право на відкриття:

- а) Свідоцтвом.
- б) Патентом.
- в) Дипломом.
- г) Почесною грамотою.
- д) Законом.

25. До порушення права інтелектуально власності відносяться.

- а) Плагіат.
- б) Недобросовісна конкуренція.
- в) Підроблення та зміна інформації.
- г) Піратство.

Короткий словник термінів, понять з навчальної дисципліни

"ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ"

Авторським правом охороняються об'єкти інтелектуальної власності, пов'язані зі створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва (немайнове право).

В Англії на початку XIV ст. вперше почали надавати виключні права на використання об'єктів інтелектуальної власності.

Автор - творець певного твору (винахідник, учений, письменник, художник тощо).

Бренд - "розкручена" торговельна марка, виділена суспільною свідомістю з маси подібних, що формує у суб'єктів ринку позитивний образ продукції фірми.

Виключна ліцензія - видається тільки одній особі і виключає можливість використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обумовлена цією ліцензією.

Виконання конкретних функцій у сфері інтелектуальної власності в Україні покладено на Державний департамент інтелектуальної власності.

Винахід - технологічне (технічне) вирішення, що відповідає умовам патентоздатності (новизні, винахідницькому рівню і промисловій придатності).

Для людини характерні два види творчості - художня і технічна. Результатом художньої творчості є літературні і художні твори. Результатом технічної творчості - винаходи, торговельні марки, комерційні таємниці.

Експертна заявка - перевірка матеріалів заявки на відповідність встановленим законом вимогам.

Заявка - сукупність документів, складених відповідно до вимог чинного законодавства, які подаються до *Державного департаменту інтелектуальної власності* на видачу охоронного документа.

Інновація (нововведення) - як процес - вкладення коштів в економіку, що забезпечує модернізацію техніки і технології; як об'єкт - нова техніка. Технологія, що є результатом досягнень науково-технічного прогресу.

Інтелектуальна власність - у широкому розумінні означає закріплені законом права на результати інтелектуальної діяльності у виробничій. Науковій, літературній і художній областях.

Кваліфікаційна експертиза (експертиза по суті) - експертиза, що встановлює відповідність *винаходу* умовам патентоздатності (новизні, винахідницькому рівню, промисловій придатності).

Комбіновані платежі - найбільш поширені, передбачають виплату ліцензіару ліцензіатом первинного сталого платежу до початку виробництва та збуту ліцензійної продукції з подальшою виплатою залишку розрахункової ціни ліцензії як роялті після того, як буде налагоджено виробництво ліцензійної продукції.

Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності - взаємовигідні (комерційні) дії учасників процесу перетворення результатів інтелектуальної

праці у ринковий товар з метою отримання прибутку чи іншої ринкової вигоди.

Копірайт - перший закон про авторське право.

Корисна модель - нове і промислово придатне конструктивне виконання пристрою.

Ліцензіар - фізична чи юридична особа, яка має право власності і передає будь-якій іншій фізичній чи юридичній особі право на використання одного чи кількох зазначених об'єктів у певних межах.

Ліцензія - дозвіл власника патенту (ліцензіара), що видається іншій особі (ліцензіату), на використання винаходу (корисної моделі) на певних умовах.

Локальна новизна - новизна, що встановлюється за виданими в Україні патентами на винаходи і поданими до Установи заявками на видачу патентів.

Мета правової охорони - створити правовий механізм законного запобігання можливості актів "паразитування", тобто безоплатного використання прав на об'єкти інтелектуальної власності третім особам з комерційною метою.

Метод вихідних витрат базується на фактично наведених витратах, що вибрані з бухгалтерської звітності підприємств за кілька останніх років, їх розміру і строку створення активу. Витрати, які були проведені раніше, за необхідності повинні бути скореговані у відповідному напрямку, а потім проіндексовані із врахуванням їх строку давності.

Метод заміщення полягає у тому, що використовується принцип, відповідно до якого стверджується, що максимальна вартість власності визначається мінімальною вартістю, яку необхідно сплатити під час придбання активу аналогічної корисності або з аналогічною споживчою вартістю.

Метод надлишкового прибутку заснований на припущенні того, що продукція, яка виготовлена з використанням об'єкта інтелектуальної власності, приносить додатковий прибуток у порівнянні з продукцією, яка виготовляється без використання цього об'єкта інтелектуальної власності.

Метод порівняння продажів полягає у тому, що визначена за цим методом ціна об'єкта інтелектуальної власності є найбільш достовірною, оскільки вона сформована ринком.

Метод прямого відтворення визначає суму витрат, які є необхідними для створення нової точної копії активу, що оцінюється. Ці витрати повинні ґрунтуватися на сучасних цінах та сировині, матеріалах, енергоносіях, комплектуючих виробках, інформації, а також на середньогалузевій вартості робочої сили певної кваліфікації.

Метод прямої капіталізації заснований на переведенні прибутку від комерційного використання об'єкта інтелектуальної власності у вартість останнього. Цей метод використовують найчастіше як експрес-метод для розрахунку залишкової вартості, а іноді - для оцінки активів, строк життя яких практично не визначений. Процедура цього методу включає, по-перше, виявлення джерел і розмірів чистого прибутку, по-друге, виявлення ставки

капіталізації і, по-третє, визначення вартості активу як добутку від ділення чистого прибутку на ставку капіталізації.

Метод роялті визначає вартість об'єкта інтелектуальної власності як частку від бази роялті (доходу, прибутку, вартості основної сировини).

Невиключна ліцензія - не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності і видачі ним іншим особам ліцензії на використання цього об'єкту у певній сфері.

Ноу-хау (англ. ноухау- знати як) - незахищені охоронними документами та не оприлюднені повністю чи частково, повністю або частково конфіденційні знання, досвід, навички, що включають відомості технічного, економічного, адміністративного, фінансового характеру, які можуть мати комерційну цінність і виступати об'єктами комерційних трансакцій, використання яких забезпечує певні переваги особі (стороні), що їх одержала. Це "секретна родзинка" будь-якої інновації.

Одинична ліцензія - видається тільки одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта у певній сфері.

Патент (від лат. patens- відкритий) - це техніко-юридичний документ, виданий заявнику на винахід, корисну модель чи промисловий зразок, що відповідає умовам патентоспроможності і підтверджує авторство, пріоритет і право власності на зазначені об'єкти.

Паушальні платіж - це виплата ліцензіарові визначеної зафіксованої в договорі суми ще до початку масового випуску ліцензійної продукції.

Під *торговельною маркою* розуміють позначення, за яким товарні послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб.

Промисловий зразок - результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання.

Роялті - вид платежів, який платить ліцензіат ліцензіару протягом усього терміну дії ліцензійного договору, або відсоток від суми прибутку чи суми обороту від випуску продукції, або диференційованої ставки з одиниці ліцензійної продукції.

Секретний винахід - винахід, що містить інформацію, віднесено до державної таємниці.

Службовий винахід - винахід, створений працівником у зв'язку з виконанням службових обов'язків чи дорученням роботодавця за умови, що трудовим договором (контрактом) не передбачає інше.

Товар - це продукт праці, що виготовлений для продажу.

Франчайзинг (від *franchise* - привілей, пільга, особливе право).

Юрисдикційна форма захисту - права інтелектуальної власності передбачає два порядки: загальний (судовий) та спеціальний (адміністративний).

Додаток 1

до практичної роботи №1 **Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель**

Порядковий номер заявки	Дата одержання	(22) Дата подання	Пріоритет	(51) МПК
EV	(21) Номер заявки	визначений заявником	заявки	
номер та дата подання міжнародної заявки, установлені відомством-одержувачем				
(87) Номер і дата міжнародної публікації міжнародної заявки				
ЗАЯВА				
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ				
про видачу патенту України				
Державне підприємство "Український інститут промислової власності"				
вул. Глазунова, 1, м. Київ-42, 01601				
Подаючи нижчезазначені документи, прошу (просимо) видати:				
☐ патент України на винахід				
☒ патент України на корисну модель				
(71) Заявник(и)	Код за ЄДРПОУ (для українських заявників)			
(зазначається повне ім'я або найменування заявника (ів), його (їх) місце проживання або місцезнаходження та код держави згідно із стандартом ВОІВ ST. 3. Дані про місце проживання винахідників - заявників наводяться за кодом (72))				
Прочу (просимо) встановити пріоритет ☐ заявки ☐ пунктів формули винаходу за заявкою N за датою:				
☐ подання попередньої заявки в державі - учасниці Паризької конвенції (навести дані за кодами (31), (32), (33))				
☐ подання до Установи попередньої заявки, з якої виділено цю заявку (навести дані за кодом (62))				
☐ подання до Установи попередньої заявки (навести дані за кодом (66))				

(31) Номер (32) Дата подання (33) Код держави (62) Номер та дата (66) Номер та дата

попередньої/попередньої | подання попередньої | подання до Установи/подання до
Установи

заявки | заявки | заявки згідно із | попередньої заявки, | попередньої заявки

| | | стандартом ВОІВ ST.3 | з якої виділено що |

| | | *заявку |

(54) Назва винаходу (корисної моделі)

(98) Адреса для листування

Телефон

Телеграф

Факс

(74) Повне ім'я та реєстраційний номер представника у справах інтелектуальної власності

або повне ім'я іншої довіреної особи

Прошу (просимо) прискорити публікацію заявки

Перелік документів, що додаються | Кількість | Кількість | Підстави щодо виникнення права

| арк. | прим. | на подання заявки й одержання

патенту (без подання документів),

опис винаходу | | | якщо винахідник (и) не є
заявником (ами);

формула винаходу | | | є документ про передачу
прав винахідником (ами) або

креслення та інші ілюстративні | | | роботодавцем (ями)

матеріали | | | правонаступнику (ам)

реферат

документ про сплату збору за
подання заявки | | |

документ, який підтверджує
наявність підстав для зменшення
збору або звільнення від сплати
збору | | |

документ про депонування штаму | | |

☐	копія попередньої заявки, яка підтверджує право на пріоритет
☐	переклад заявки українською мовою
☐	документ, який підтверджує повноваження довіреної особи (довіреність)
☐	інші документи:
☐	міжнародний звіт про пошук
(72)	Винахідник(и) Місце проживання та код держави Підпис(и)
Винахідник(и)-заявник(и) згідно із стандартом ВОІВ ST. 3 винахідника(ів)-заявника(ів)	
(повне ім'я)	(для іноземних осіб - тільки
	код держави)
Я (ми)	
	(повне ім'я)
прошу (просимо) не згадувати мене (нас) як винахідника (ів) при публікації відомостей	
стосовно заявки на видачу патенту	
Підпис (и) винахідника (ів)	

Підпис (и) заявника (ів) _____

Дата підпису {Якщо заявником є юридична особа, то підпис особи, що має М П. на це повноваження, із зазначенням посади скріплюється печаткою. Якщо всі винахідники виступають заявниками, то їх підписи наводяться за кодом (72). Примітка. Потрібне позначити значком "X".

(Додаток 1 із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства освіти і науки N 154 (з0332-04) від 26.02.2004, N 223 (20460-05) від 14.04.2005)

додаток 2

до практичної роботи №2

Ліцензування. Оформлення ліцензійного договору.

Ліцензійний договір №

..... що іменується в подальшому «Ліцензіар», в особі що діє на підставі Статуту, що має статус платника податку на прибуток на загальних умовах згідно ст.10.1 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств", з однієї сторони, та **Юридична назва клієнта** що іменується в подальшому «Ліцензіат», в особі *посада та ПІБ керівника*, що діє на підставі Статуту (*доручення № від місяць*) р.), з іншої сторони, та є платником податку на прибуток на загальних умовах згідно і т.п., разом - «Сторони», а кожна окремо «Сторона», уклали цей Ліцензійний договір в подальшому «Договір» про наступне:

1. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

Згідно Закону України «Про авторське право і суміжні права», у цьому Договорі терміни вживаються у такому значенні:

автор - фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір; **база даних (компіляція даних)** - сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у довільній формі, в тому числі - електронній, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, і складові частини якої є доступними індивідуально і можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних засобів (комп'ютера) чи інших засобів; **виключне право** - майнове право особи, яка має щодо твору, виконання, постановки, передачі авторське право на використання цих об'єктів авторського права лише нею і на видачу лише цією особою дозволу чи заборону їх використання іншим особам у межах строку, встановленого цим Договором;

інформація про управління правами - інформація, в тому числі в електронній (цифровій) формі, що ідентифікує об'єкт авторського права і автора, або інформація про умови використання об'єкта авторського права, або будь-які цифри чи коди, у яких представлена така інформація, коли будь-який із цих елементів інформації прикладений до примірника об'єкта авторського права вміщений у нього чи з'являється у зв'язку з його повідомленням до загального відома;

здавання у майновий найм - передача права користування примірником твору, на певний строк з метою одержання прямої чи опосередкованої комерційної вигоди;

комп'ютерна програма - набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи у будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для

зчитування комп'ютером, які приводять його у дію для досягнення певної мети або результату (це поняття охоплює як операційну систему, так і прикладну програму, виражені у вихідному або об'єктному кодах); **контрафактний примірник твору** - примірник твору, відтворений, опублікований і (або) розповсюджуваний з порушенням авторського права, у тому числі примірники захищених в Україні творів, що ввозяться на митну територію України без згоди автора чи іншого суб'єкта авторського права, зокрема з країн, в яких ці твори, ніколи не охоронялися або перестали охоронятися;

оприлюднення (розкриття публіці) твору - здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо;

опублікування твору - випуск в обіг за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права виготовлених поліграфічними, електронними чи іншими способами примірників твору, у кількості, здатній задовольнити, з урахуванням характеру твору, розумні потреби публіки, шляхом їх здавання в майновий найм, надання доступу до них через електронні системи інформації таким чином, що будь-яка особа може його отримати з будь-якого місця і у будь-який час за власним вибором. **особа** - фізична або юридична особа;

похідний твір - твір, що є творчою переробкою іншого існуючого твору без завдання шкоди його охороні (анотація, адаптація, аранжування, обробка фольклору, інша переробка твору) чи його творчим перекладом на іншу мову;

примірник твору - копія твору, виконана у будь-якій матеріальній формі;

розповсюдження об'єктів авторського права - будь-яка дія, за допомогою якої об'єкти авторського права, прав безпосередньо чи опосередковано пропонуються публіці, в тому числі доведення цих об'єктів до відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до цих об'єктів з будь-якого місця і в будь-який час за власним вибором; **технічні засоби захисту** - технічні пристрої і (або) технологічні розробки, призначені для створення технологічної перешкоди порушенню авторського права при сприйнятті і (або) копіюванні захищених (закодованих) записів, чи для контролю доступу до використання об'єктів авторського права. **2. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ**

2.1. Згідно ст. 18. Закону України «Про авторське право і суміжні права» Комп'ютерні програми охороняються законом як літературні твори. Така охорона поширюється на комп'ютерні програми, незалежно від способу чи форми їх вираження.

2.2. Ліцензіар передає, а Ліцензіат приймає на себе право користування « » (в подальшому - «Твір») на строк дії Договору з метою одержання прямої чи опосередкованої комерційної вигоди.

2.3. Програмний продукт - це Твір, призначений:

О Для розрахунку вартості відновлювального ремонту транспортних засобів на підставі сучасних технологічних умов, з урахуванням встановлених заводами виробниками трудових витрат на монтаж-демонтажні та малярні роботи, норм потреби лакофарбувальних матеріалів, а також цін на запасні частини, вузли і агрегати запропонованих генеральними імпортерами. □ Для адміністративної підтримки процесу врегулювання збитків та відшкодування вартості відновлювального ремонту за участю страхових компаній, експертів та станцій технічного обслуговування транспортних засобів.

2.4. Для забезпечення роботи з примірниками Твору, Ліцензіар передає Ліцензіату: ключ електронного доступу і сертифікат, що підтверджує легітимність надання права користування Твором, а для роботи з "....." додатково передаються облікові дані (логін і пароль), загалом - одне робоче місце. Кількість робочих місць відповідає кількості переданих у користування примірників Твору. Ключ електронного доступу є власністю Ліцензіара і підлягає поверненню після припинення дії Договору. Всі витрати, пов'язані з процедурою повернення, ризик випадкової втрати несе Ліцензіат. Передача робочого місця Ліцензіату та його повернення оформлюється відповідним актом прийому-передачі і здійснюється за фактичною адресою Ліцензіара.

2.5. Твір і його примірники є суцільна комп'ютерна програма, тому забороняється розподіл або відчуження окремих її частин, використання окремих її компонентів на декількох комп'ютерах.

2.6. Ліцензіар володіє виключним правом розповсюдження Твору на території України на підставі Авторського договору на дистрибуцію, підписаного між « » та ТОВ« ».

3. ВІНАГОРОДА ЗА ВИКОРИСТАННЯ ТВОРУ

3.1. Вартість винагороди за використання Твору, на одному робочому місці за місяць визначається у Угоді «Про ціноутворення», що є додатком до цього Договору.

3.2. Загальна вартість щомісячної винагороди залежить від інтенсивності використання кожного примірника Твору, та від кількості підключених робочих місць.

3.3. У разі відсутності від Ліцензіата інформації щодо інтенсивності використання кожного Твору станом на перший день місяця, Ліцензіат зобов'язаний сплатити винагороду в розмірі максимальної місячної оплати за останні () місяців.

3.4. Калькуляції, які не містять ідентифікаційного коду транспортного засобу, тарифікуються за вартістю вказаної у додатковій угоді «Про ціноутворення».

3.5. Щомісячний розмір авторської винагороди нараховується в залежності від індексу інфляції. Індекс інфляції обчислюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі статистики та публікується в офіційних періодичних виданнях.

3.6. Винагорода у відповідності до розділу 3. Договору перераховуються на поточний рахунок Ліцензіара **протягом () банківських днів з моменту отримання рахунка та акту виконаних робіт.**

3.7. Якщо протягом двох і більше місяців користування Твором, Ліцензіар не отримав від Ліцензіата Акту виконаних робіт або зауваження стосовно якості використання кожного Твору, то винагорода за право користування Твором підлягає безумовній оплаті.

3.8. За несплату Ліцензіатом винагороди протягом місяців поспіль, право користування Твором блокується та відновлюється протягом () робочих днів після погашення заборгованості та сплати вартості поновлення кожного Робочого місця згідно Угоди «Про ціноутворення».

3.9. Сторона, яка не виконала або неналежним чином виконала зобов'язання за Договором, зобов'язана відшкодувати іншій стороні всі збитки, в тому числі упущену вигоду.

ЗЛО. Ліцензіат за втрату або пошкодження ключа електронного доступу несе відповідальність згідно Угоди «Про ціноутворення».

3.11. Зміна тарифного плану можлива два рази на рік - з першого січня та з першого липня.

Зацікавлена Сторона зобов'язана попередити іншу Сторону про зміну тарифу за до вказаного строку.

4. ОБОВ'ЯЗКИ СТОРИН

4.1. Ліцензіар зобов'язаний:

4.1.1. За бажанням Ліцензіата надати йому рахунок-фактуру на оплату підключення Робочого місця та моменту надходження коштів підписати узгоджений Сторонами Договір.

4.1.2. З моменту надходження від Ліцензіата повідомлення про готовність комп'ютера до підключення робочого місця, узгодити дату його проведення. Підключення робочого місця оформлюється актом виконаних робіт.

4.1.3. Провести підключення робочого місця в і без додаткової оплати, а в разі виїзду спеціалістів Ліцензіара за межі Києва, надати рахунок на сплату вартості інформаційно-консультаційних послуг, згідно Угоди «Про ціноутворення».

4.2. Ліцензіат зобов'язаний:

4.2.1. Сплатити підключення робочого місця на умовах % передплати

протягом.....банківських днів з моменту отримання рахунка.

4.2.2. Повідомити Ліцензіара, про готовність до підключення Робочого місця.

4.2.3. Не тиражувати електронним або іншим способом Твір і не передавати право користування Твором або його компоненти третім особам шляхом продажу, уступці або у іншому вигляді. При виявленні випадків несанкціонованого тиражування Твору, негайно повідомити про це Ліцензіара.

4.2.4. Надавати інформацію щодо кількості використання кожного Твору станом на перший день місяця за допомогою модуля.....

4.3. Сторони зобов'язуються втермін інформувати одна одну про зміну назви підприємства, адреси, посади і ПІБ керівника, номерів телефонів (факсу), банківських реквізитів після настання таких змін.

4.4. Сторона, яка не виконує своїх зобов'язань по Договору внаслідок дії непереборної сили, повинна негайно сповістити другу Сторону про перешкоду і «вплив на виконання зобов'язань по Договору».

5. ДОДАТКОВІ УМОВИ

5.1. Спори щодо Договору вирішуються Сторонами шляхом переговорів.

5.2. Спори щодо відповідальності за невиконання умов Договору вирішуються в суді.

5.2.1. Якщо чинним міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про авторське право і суміжні права, то застосовуються правила міжнародного договору.

5.3. Для досягнення ефективного і якісного використання кожного робочого місця Ліцензіар організовує навчання працівників Ліцензіата роботі з Твором. Навчання проводиться Ліцензіаром або сертифікованими представниками Ліцензіара. Вартість навчання одного працівника сплачується згідно Угоди «Про ціноутворення».

5.4. Після підписання даного Договору всі попередні документи, що стосуються предмету Договору, втрачають юридичну силу.

5.5. При виявленні порушень Ліцензіатом діючого законодавства України стосовно захисту інтелектуальної власності або умов Договору Ліцензіар має право припинити або відмовити Ліцензіату в наданні права користування Твором.

5.6. Якщо причиною нероботоспроможності є недоліки Твору, то Ліцензіат не несе додаткових витрат.

5.7. Якщо доступу до користування Твором немає з вини Ліцензіата (внаслідок спроб несанкціонованого доступу в програму, пошкодження компакт-диску, або ці пошкодження є наслідком непрацездатності комп'ютера Ліцензіата), то всі витрати по відновленню такого доступу сплачує Ліцензіат згідно рахунку, який виставляє Ліцензіар.

5.8. Всі витрати, пов'язані з наслідками наявності на комп'ютері Ліцензіата вірусів і (або) контрафактних примірників Твору, телефонні, факсові та інші накладні витрати сплачує Ліцензіат згідно рахунку, який виставляє Ліцензіар.

5.9. Встановлення Твору на сервер або інший термінал, до якого можливий одночасний доступ декількох осіб, а також надання права користування Твором в віддаленому режимі (через локальну або зовнішні мережі) неможливе.

5.10. По відношенню до Твору забороняються всілякі дії, пов'язані з порушенням діючого законодавства України та міжнародних правових норм стосовно захисту прав інтелектуальної власності.

Цей Договір не надає Ліцензіату право на доступ до змісту і складових Твору.

5.11.Невиключним правом на Твір та його компоненти (в тому числі без обмежень: всі включені графічні зображення, фотографії, тексти, додаткові програми і інші об'єкти авторського права), а також право на супроводжуючі його друковані матеріали і всілякі копії належать в Україні - Ліцензіару.

5.12.Авторське право на Твір належить компанії «.» та захищено діючим міжнародним законодавством стосовно авторських прав.

5.13.Сторони беруть на себе зобов'язання не розголошувати зміст Договору, який є комерційною таємницею і не може бути розкритий третій особі (за виключенням цесіонаріїв Ліцензіара та правонаступників Сторін) без письмової згоди Сторін, за винятком випадків, коли розкриття умов Договору здійснюється згідно з діючим законодавством України.

5.14.Для роботи з Твором необхідно мати доступ комп'ютера до мережі Інтернет.

6. ТЕРМІН Дії КОНТРАКТУ

6.1.Договір вступає в силу з дати його підписання і діє по ... грудня 20.... р.

6.2.Договір буде вважатися продовженим на кожний наступний рік, якщо жодна із Сторін не виявить бажання розірвати його не пізніше ніж за 30 календарних днів до закінчення терміну дії Договору.

6.3.Договір може бути розірваним до закінчення терміну його дії з ініціативи однієї із Сторін, за умови, що Сторона-ініціатор сповістить іншу Сторону про наміри розірвати Договір не пізніше ніж за ... календарних днів до дати його розірвання, але не раніше ніж через місяці з дати його підписання.

6.4.Ліцензіар має право розірвати Договір, попередивши ліцензіата за календарних днів до дати розірвання, якщо протягом місяців від Ліцензіата не було отримано коштів або інформації в письмовому вигляді щодо затримки платежів.

6.5.Дострокове закінчення дії Договору не звільняє Сторони від виконання зобов'язань по Договору, які виникли у період дії Договору.

6.6. Договір вважається розірваним після повернення Ліцензіару ключа електронного доступу та підписання відповідної Угоди.

7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

7.1. У випадку прострочення Ліцензіаром термінів надання послуг, передбачених даним Договором, останній сплачує на користь Ліцензіата договірну неустойку в сумі % вартості ненаданих/несвоєчасно наданих послуг за кожен день прострочення.

7.2. У випадку виникнення у зв'язку з використанням Твору Ліцензіатом претензій, суперечок, застосуванням штрафних санкцій з боку третіх осіб та/або контролюючих органів, Ліцензіар розглядає й розв'язує ці питання самостійно, без залучення Ліцензіата, а також невідкладно компенсує Ліцензіату в повному обсязі всі збитки, що виникли у зв'язку або внаслідок пред'явлення таких претензій/вимог.

8. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Договір складений у двох екземплярах українською мовою, які мають однакову юридичну силу, по одному екземпляру для кожної із Сторін.

8.2. Всі зміни та доповнення до Договору оформлюються відповідною додатковою угодою, яка підписується Сторонами та є невід'ємною частиною Договору.

9. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ ТА БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ СТОРІН

Ліцензіар Ліцензіат

Юридична назва клієнта

юр. адреса: юр. адреса.....

поштова адреса: поштова адреса.....

СВІД. ----- ПЛАТ. ПДВ СВІД. _____ ПЛАТ ПДВ

Тел. + Факс +

Email: Сайт:

_____ ініціал імені, прізвище

М.П.

М.П.

ПОШУКОВО-АНАЛІТИЧНА РОБОТА

Пошуково-аналітична робота є складовою СРС і полягає у проведенні самостійного пошуку джерел нормативно-правового, науково-теоретичного і практичного характеру з тем дисциплін "Право інтелектуальної власності", "Інтелектуальна власність", що дозволяє глибше і детальніше опанувати всі питання, визначені тематичним планом.

Пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Робота із каталогами бібліотек

Для належної підготовки фахівця-правознавця вивчення тієї чи іншої правової дисципліни тільки за допомогою конспекту лекцій та навчальних посібників, підручників є недостатнім. Тому студентам вкрай необхідно опрацювати першоджерела, наукову і спеціальну літературу. Її перелік, як правило, наводиться у навчально-методичному комплексі навчальної дисципліни. Для отримання необхідної літератури студент зобов'язаний розпочати її пошук у бібліотеці. Якщо у методичному комплексі наводиться список додаткової літератури з усіма необхідними реквізитами (автор, назва джерела, місце та рік видання), то необхідно звернутися до алфавітного каталогу бібліотеки та знайти у ньому картку із необхідним джерелом і бібліотечним шифром. Якщо ж студент проводить наукове дослідження обраної правової проблеми, готує наукову доповідь, виступ на конференцію і йому не відомі реквізити джерела або саме джерело, то необхідно звернутися до систематичного бібліотечного каталогу. В цьому випадку завдання студента зводиться до пошуку необхідної галузі (підгалузі) права і в її межах знайти картку з необхідним джерелом та бібліотечним шифром. В інформаційно-бібліотечному комплексі ЖДУ ім. В. Франка зручною для користування є система комп'ютерних каталогів. В подальшому студент повинен оформити за встановленим зразком бібліотечне замовлення на літературу (внести шифр знайденого джерела та усі необхідні реквізити). **Робота із комп'ютерними інформаційними системами**

При роботі із персональним комп'ютером слід пам'ятати, що поширеними, доступними і зручними у використанні системами пошуку і зберігання нормативно-правової інформації є:

- інформаційно-пошукова система нормативно-правових документів "Право";
- інформаційно-пошукова система нормативно-правових документів "Юрист Плюс";
- інформаційно-пошукова система нормативно-правових документів "Ліга";
- інформаційно-пошукова система нормативно-правових документів "Нормативні акти України";
- сайт Верховної Ради України — <http://rada.kiev.ua/>

Використовуючи той чи інший напрям пошуку, студент отримує необхідний масив нормативно-правових актів, який у вигляді систематизованого за часом прийняття або тематикою (за вибором студента) переліку виводиться на екран і є доступним для подальшого ознайомлення. Інформаційні пошукові системи обладнані зручними підказками та інструментами роботи з ними. За необхідності вибрані правові документи можуть бути роздруковані або скопійовані на диску з метою подальшого опрацювання.

Великий обсяг необхідної правової та наукової інформації містить у собі мережа Internet, яка може бути використана студентами у підготовці до занять, написанні доповідей, рефератів, курсових робіт та ін.

Активне і раціональне використання засобів технічного забезпечення і новітніх технологій сприятиме ефективній підготовці до навчальних занять, розширенню і поглибленню знань.

НАУКОВА РОБОТА

Наукова робота студентів може здійснюватись за такими напрямками:

- робота у студентських наукових гуртках;
- написання наукових доповідей, статей (скажімо, до друкованих засобів масової інформації);
- участь у наукових спеціалізованих конференціях, круглих столах, семінарах (з підготовкою наукових доповідей, тез тощо);
- написання курсових робіт з дисципліни за темами, що охоплюють відносини стосовно інтелектуальної власності.

Оцінюванню підлягає тільки та наукова робота, яка тісно пов'язана з тематикою дисциплін "Право інтелектуальної власності", "Інтелектуальна власність".

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ТА УМОВИ СКЛАДАННЯ ЗАЛІКУ

Шкалою оцінювання університету є 100-бальна шкала оцінювання, яка означає наступне:

оцінка **95-100** балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами відповідної дисципліни, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді має бути акуратним, логічним та послідовним;

оцінка **90-94** бали ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, засвоєння рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами відповідної дисципліни, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді повинно бути акуратним, логічним та послідовним;

оцінка **82-89** балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "відмінно" за наявності незначних арифметичних помилок (тобто методичний підхід до вирішення задачі є правильним, але допущені незначні неточності у розрахунках певних показників) або не зовсім повних висновків за одержаними результатами розв'язання задачі. Оформлення виконаного завдання має бути охайним;

оцінка **75-81** бал ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Практичні завдання виконуються в цілому правильно з використанням типового алгоритму, але при їхньому виконанні студент припускається окремих помилок. Оформлення виконаного завдання має бути охайним;

оцінка **68-74** бали ставиться за недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач; за умови, якщо завдання в основному виконане та мету завдання досягнуто, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни;

оцінка **60-67** балів ставиться за часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач; у випадках, якщо студент при виконанні практичних завдань без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається суттєвих помилок, стикається з труднощами при аналізі та порівнянні економічних явищ та процесів; оцінка **35-59** балів ставиться студенту, що не опанував програмний матеріал, не може правильно виконати практичні завдання, стикається зі значними труднощами при аналізі економічних явищ та процесів; оцінка **1-34** бали ставиться за невиконання завдання загалом.

Оцінювання знань студентів здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які передбачають поточний, модульний та семестровий види контролю.

1. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і передбачає перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.
2. Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять з дисципліни - модуля. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного Матеріалу вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст кількох тем дисципліни, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал. Формою модульного контролю є модульна контрольна робота.
3. Семестровий контроль проводиться у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою і в терміни, встановлені робочим навчальним планом та графіком навчального процесу.

1. Задача

Ігор написав художній твір під назвою "Гіркий мед". Він уклав договір із видавництвом "Літо" про видання цього твору, але випадково дізнався про те, що друк його твору відбувається одночасно і у видавництві "Веселка". Коли він звернувся до директора видавництва "Веселка" з вимогою припинення друкування книги, той заявив, що у нього Укладений відповідний договір із видавництвом "Літо". У цьому видавництві автору пояснили, що у них відсутня технічна можливість щодо видання книги у тій кількості примірників, яка передбачена договором і тому звернулися по допомогу до іншого видавництва. *Чи має місце порушення прав автора у даній ситуації? Обґрунтуйте свою відповідь.*

2. Задача

Гаррі написав українською мовою поему "Сльози землі". За його Дозволом Олексій переклав її на російську мову. Французький письменник Андре виявив бажання перекласти поему французькою мовою, але оскільки українською мовою він не володів, то хотів перекласти з російської. Але не знав, від кого просити дозволу на переклад. Юрисконсульт Максим порадив звернутися за дозволом до автора поеми, а адвокат Анатолій _ до Олексія. *А що б ви порадили Андре?*

3. Задача

Видавництво "Новий Світ" замовило письменнику Юрію написання роману "Усі жінки - відьми". Твір мало бути передано видавництву до друку через 6 місяців. Про майбутній випуск твору видавництво дало інформацію у пресу уклало договір з деякими установами про продаж цього твору у надрукованому варіанті до Міжнародного жіночого дня. Але через хворобу у

відведений строк автор роботи над твором не закінчив. У зв'язку з цим видавництво звернулося до суду з позовом про відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду. Юрій проти цього заперечував, твердячи, що написання роману є складною творчою працею і не піддається плануванню у часі. До того ж норми зобов'язального права не поширюються на авторське право. *Вирішіть спір,*

4. Задача

За попередньою домовленістю між кореспондентом газети "Київський політехнік" Тимофієм та представником студентського самоврядування НТУУ "КПІ" Володимиром, газета мала надрукувати інтерв'ю останнього. За тиждень до публікації Володимир дав інтерв'ю, яке було записано Тимофієм і погодився на його публікацію. Але, у зв'язку з тим, що в Києві, де виходила газета, в цей же час проходив пісенний конкурс "Євробачення", значна частина площі номера була відведена цій темі. Наслідком цього стало скорочення інтерв'ю більше ніж удвічі. Володимир заявив, що його права як автора грубо порушені. Тимофій з цим не погодився, наполягаючи на те, що ці питання не врегульовані законодавством про інтелектуальну власність. *Хто правий у цій ситуації? Обґрунтуйте свою відповідь.*

5. Задача.

На замовлення ВНЗ професор І. написав підручник "Історія держави і права України", який був виданий видавництвом ВНЗ тиражем 1000 примірників І. звернувся до ВНЗ з вимогою про виплату йому обіцяного авторського гонорару у сумі 15 000 грн. і 5 % доходу від продажу підручника. ВНЗ у задоволенні вимог І. відмовив, мотивуючи це тим, що у нього немає грошей на виплату гонорару, підручник не продається, а безоплатно розповсюджується між його структурними підрозділами та студентами. Крім того, І. взагалі не має ніяких прав на підручник, оскільки працює у ВНЗ на посаді професора, за що отримує заробітну плату, а підручник написав за замовленням з місця роботи. Через деякий час І. довідався, що один із підрозділів ВНЗ рекламує і продає електронну версію підручника, яка була підготовлена І. і передана до видавництва для друку підручника. *Які права виникли у зв'язку з виданням підручника? Чи має він право на авторський гонорар і виплати з доходів від продажу підручника? Які права І. були порушені?* 6 Задача.

На винахід О. було отримано авторське свідоцтво, яке за заявою підприємства, на якому О. працював інженером, та згодою самого О. було обміняно на патент України. З метою використання винаходу підприємство уклало кілька ліцензійних договорів. О. виставив підприємству вимоги щодо виплати йому винагороди у розмірі 50 % від прибутку. Підприємство з таким розподілом прибутку не погодилось. О. звернувся до суду з позовом до підприємства з вимогою виплати йому зазначену винагороду. *Чи підлягає задоволенню позов О. ? Чи виплачувало б винагороду О. Підприємство, якби використовувало винахід, що охороняється авторським свідоцтвом.*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конституція України від 28.06.1996.
2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984.
5. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971.
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001.
7. Митний кодекс України від 11.07.2002.

Закони України:

8. "Про авторське право і суміжні права" від 23.12.1993.
9. "Про інформацію" від 02.10.1992.
10. "Про захист від недобросовісної конкуренції" від 07.06.1996.
11. "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002.

Укази Президента України:

12. "Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні" від 27.04.2001 № 285.
13. "Про Всеукраїнське агентство авторів" від 05.10.2001 № 940.

Постанови, розпорядження КМУ:

14. "Про утворення Державного департаменту інтелектуальної власності" від 04.04.2000 №601.
15. "Про затвердження Положення про Державний департамент інтелектуальної власності" від 20.06.2000 № 997.
16. "Порядок державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір" від 27.12.2001 № 1756.
17. "Мінімальні ставки авторської винагороди (роялті) за публічне виконання, публічний показ, публічне сповіщення або ретрансляцію (повторне публічне сповіщення) творів науки, літератури і мистецтва" від 18.01.2003 №72.
18. "Про затвердження Концепції розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності" від 13.06.2002 № 321-р.

Вищий господарський суд України:

19. Рекомендації Президії "Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності" від 29.03.2005 № 04-5/76.
20. Оглядовий лист "Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти авторського права і суміжних прав" від 06.05.2005 № 01-8/784.

Міжнародні конвенції:

21. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. Паризький Акт від 24.07.1971, змінений 02.10.1979.22.
22. Всесвітня конвенція про авторське право 1952.

ЛІТЕРАТУРА

23. Авторське право і суміжні права : Європейський досвід; У 2 кн. // За ред. А.С. Довгерта. - К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001.
24. Бутнік-Сіверський О. Інтелектуальний капітал: Теоретичний аспект // Інтелектуальний капітал.- 2002.- №1.-С. 16-27.
25. Дозорцев В.А. Інтелектуальне права. Поняття. Система. Задачі кодифікації.- М., 2003.
26. Дюма Роллан. Літературная и художественная собственность. - М., 1993.
27. Зінов В. Проблеми комерціалізації результатів досліджень і розробок // Інтелектуальна власність .- 2000.-№3.-С.35-42.
28. Зобов'язальне право: Теорія і практика // За ред. О.В. Дзери.-К., 1998.
29. Зобов'язальне право: У 2 т У За заг. Ред. О.В. Дзери.- К., 2004.
30. Інтелектуальна власність в Україні: Правові засади та практика : Наук. - практ. вид.: У 4 т./ За заг. Ред. О.Д. Святоцького.- К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999.
31. Інтелектуальна власність: Словник-довідник: У 2 т./ За заг. Ред. О.Д. Святоцького.- К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2000.
32. Інтелектуальна власність: В 2 кн.- Минск, 1997.
33. Офіційні типові форми договорів / Уклад. Р.О. Стефанчук, М.О. Стефанчук.- К.: "Юрінком Інтер", 2003.
34. Куян І.А. Суд. Зразки документів: практичний посібник.- К.: "Оріяни", 2004.
35. Мельник О.М. Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні,- Х., 2002.
36. Основи інтелектуальної власності.- К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999.
37. Охорона інтелектуальної власності: Нормативно-правові акти / За заг. Ред. Святоцького О.Д.- К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2004.
38. Підпригора О.А., Святоцький О.Д. Право інтелектуальної власності.- К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2004.
39. Підпригора О.А., Святоцький О.Д. Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні.- К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2003.
40. Право інтелектуальної власності: Академічний курс / За ред. Підпригори О.А., Святоцького О.Д.- К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2004.
41. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. // В.С. Дроб'язко, Дроб'язко Р.В.- К.: "Юрінком Інтер", 2004.

- І' Тимофеенко Л.П. Интеллектуальная собственность: проблемі правової охорони і використання.- К., 1996.
43. Цибульов П.М., Чеботарьов В.П. Популярно про інтелектуальну власність: Абетка.- К.: ТОВ "АЛЬФА-ПК", 2004.
44. Шишка Р.Б. Охорона права інтелектуальної власності: Авторсько-правовий аспект.- Х., 2002.
- 45.Штефан М.И. Ответственность за нарушение авторских и смежных прав // Предпринимательство, хозяйство и право.-1996.-№9. - С.32-35.
- 46.Штумпф. Лицензионный договор-М.: Прогресе, 1988.
- 47.Юрченко А.К. Издательский договор. - Л., 1988.
- 48.Конституція України, від 28.06.1996 р., № 25,4к/ 96- ВР; Закон України "Про освіту". (Закон УРСРС від 23.05. 1991 № 1060 - XII).
- 49.Закон України "Про вищу освіту" (Закон Верховної Ради України від 17. 01.2002 №2984-III).
- 50.Кодекс Законів про працю України (за станом на 1 січня 1996 року).
- 51.Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ століття) - К., 1994.-62 с.
- 52.Про національну доктрину розвитку освіти (Указ Президента України від 17.04. 2002 3 347-2002 р.).
- 53.Цивільний кодекс України, від 16.01.2003 р., Хе 435-ІУ.
- 54.Господарський кодекс України, від 16.01,2003 р. № 436-ІУ.
- 55.Кримінальний кодекс України, від 05.04.2001 р. № 2341-ІІІ.
- 56.Митний кодекс України, від 11.07.2002 р. № 92-ІУ.
- 57.Цивільний процесуальний кодекс України, від 18.03.2004 р. № 1618-ІУ.
- 58.Господарський процесуальний кодекс України, від 06.11.1991 р №1798-ХІІ.
- 59.Декрет Кабінету Міністрів України "Про державне мито" від 21.01.1993 №7-93.
- 60.Закон України "Про авторське право і суміжні права", від 23.12.1993 №3792-ХІІ.
61. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", 15.12.1993 Ж3687-ХІІ.
62. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", від 15.12.199 №3688-ХІІ.
63. Закон України "Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем", від 05.11.1997 №621/97-ВР.
64. Закон України "Про охорону прав на сорти рослин" від 21.04,1993 №3116-ХІІ.
65. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", від 15.12.1993№3689-ХІІ.
- 66.Закон України "Про охорону прав на зазначення походження товарів", від 16.06.1999 №752-ХГУ.
67. Закон України "Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних", від 23.03.2000 №1587-ІІІ.

68. Цибульов П.М. Основи інтелектуальної власності: Навчальний посібник. -К.: "Інст. інтел. власн, і права", 2005. -112с.
69. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. Наук.- практ. вид.; у 4-х т. // За заг. ред. О.Д. Святоцького. - Т. 1 Право інтелектуальної власності. - К: Видавничий дім "ІнЮре", 1999.- 500с.
70. Т.2. Авторське право і суміжні права. - К.: Видавничий дім "ІнЮре", 1999-460с.
71. Охорона інтелектуальної власності в Україні / С.О. Довгий, В.О. Жаров, В. О. Зайчук, В.Г. Кремень, В.М. Литвин та ін. - К.: Форум, 2002.-319с.
72. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика./ Наук.- практ. вид.: У 4-х т. // За заг. ред. О.Д.Святоцького. - Т.3. Промислова власність Г.О. Андрошук, С. О.Довгий, В.С.Дроб'язко та ін.; За ред. В.Л. Петрова, В.О.Жарова. - К.: Видавничий Дім "Ін Юре". 1999.-656с.
73. Цыбулев П.Н., Денисюк ВА Оценка интеллектуальной собственности: -К.: ЗАО "Институт интеллектуальной собственности и права", 2002. -216 с.
74. Мэггс П. Б., Сергеев А. П. Интеллектуальная собственность. - М.: Юрист, 2000. - 400 с.
75. Пастухов О. М. Авторське право в Інтернеті. - К.: Школа, 2004. - 144 с.
76. Пиленко А. А. Право изобретателя. - М.: Статут, 2001. — 688 с.
77. Победоносцев К. П. Курс гражданского права: Вотчинные права. - М.: Статут, 2002. М.-800с.
78. Покровский И. А. Основные проблемы гражданского права. - М: Статут, 2001.- 354 с.
79. Попова И. В. Авторское право и смежные права // Под. Ред В. Ф. Чигири - Минск: Амалфея, 1999. - 448 с.
80. Право собственности в Украине // Под ред. Я. Н. Шевченко. - К.: Блиц-Информ, 1996.- 320 с.
81. Промислова власність в Україні (проблеми правової охорони): 36. наук, ст. // За ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького - К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. - 548 с.
82. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации: Учебник. - 2-е изд. - М.: Проспект, 2001. - 752 с.
83. Сергеев А. П., Толстой Ю. К. Гражданское право. - 2-е изд. - М.: "ПБОЮЛ Л. В. Рожников", 2000. - Т. 3 . 624 с.
84. Цибульов П. М, Чеботарьов В. П, Зінов В. Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю: Моногр. - К.: К. І. С, 2005. - 448 с.
85. Черевко Г. В. Інтелектуальна власність: Навчальний посібник - К.: знання, 2008.-412 с.
86. Шершеневич Г. Ф. Авторское право на литературные произведения. -Казань, 1891.-3 13 с.
87. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект: Моногр. - Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. -368 с.